

DNS DEN
NATIONALE
SCENE

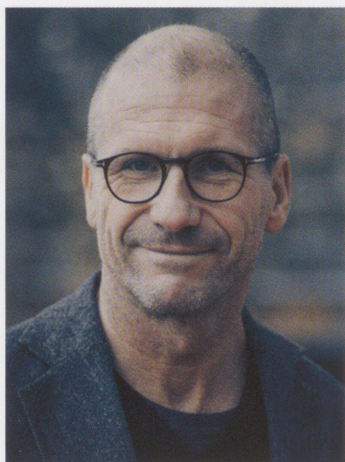
KIRSEBÆRHAVEN

BITTERSØTE AVSKJEDER

Kirsebærhaven står i full blomst, men bær gir den ikke lenger fra seg. Dette er både en metafor og en realitet i Tsjekhofs sterke og mangfoldige tragikomedie. Menneskene vil så gjerne blomstre og gi frukt, de også, men storhetstiden er forbi. Hvordan skal de takle det? Hva har livet igjen å gi dem, og hva har de igjen å gi hverandre? «Kirsebærhaven» ble dramatikerens aller siste stykke, og hans egen avskjed med livet og teatret.

På DNS er vi stolte over å ønske regissør Ellen Lamm velkommen til oss og velkommen til Bergen. Hun har skapt en lang rekke billedrike, vakre og lekne oppsetninger i Sverige, og vi er det første norske teatret som får gleden å vise hennes arbeid. I «Kirsebærhaven» balanserer hun det muntre, lette og komiske opp mot det nostalgiske, triste og forgangne. Hennes frukthage gir bittersøt frukt. Våre skuespillere får muligheten til å boltre seg i rollegalleriets rikholdige livshistorier, og vårt publikum får muligheten til å følge en av verdenshistoriens største dramatikere fra ett prosjekt til et annet - «Onkel Vanja», som jeg selv satte opp i fjor, til «Kirsebærhaven» nå.

«Kirsebærhaven» blir også en avskjed med en av våre kjære skuespillere. Sverre Røssummoen går av med pensjon, og takker av med en rolle som har vært en teateravskjed for mange skuespillere også før ham. Han er tjeneren Firs, en mann som har arbeidet hardt, trofast og lenge, med stor kjærlighet til sitt arbeid, sitt arbeidssted og sine arbeidsgivere - slik også Sverre har vist sitt arbeid stor kjærlighet gjennom sine 46 år ved Den Nationale Scene. Vi takker ham for det.

Stefan Larsson
Teatersjef

Publikumstjenesten
Kirsebærhaven : av Anton Tsjekhov

22g031177

PÅ SCENEN

Ragnhild M. Gudbrandsen
[LJUBOV ANDREJEVNA,
godseierinne]

Kristi-Helene J. Engeberg
[ANJA, hennes datter]

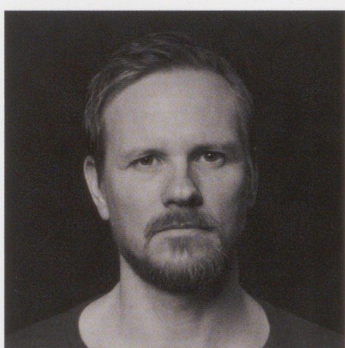
Ameli Isungset Agbota
[VARJA, Varvara Mikhajlovna,
hennes adoptivdatter]

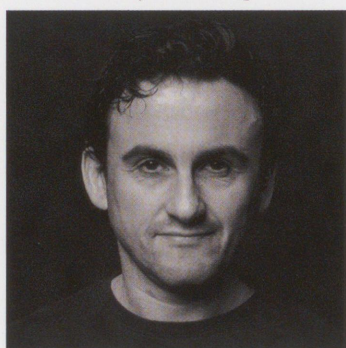
Stine Robin Eskildsen
[VARJA, Varvara Mikhajlovna,
hennes adoptivdatter]

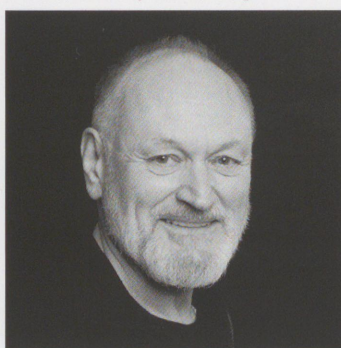
Jonatan Filip
[GAJEV, Leonid Andrejevitsj,
hennes bror]

Frode Bjørøy
[LOPAKHIN, Jermolaj
Aleksejevitsj, kjøpmann]

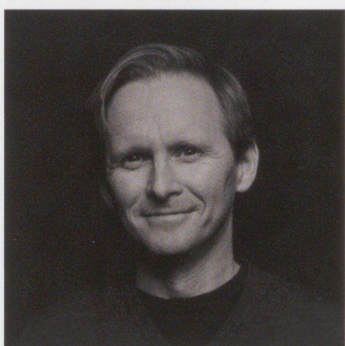
Tormod Løvold
[TROFIMOV, Pjotr (Petja)
Sergejevitsj, student]

Gerald Pettersen
[PISJTSJIK, godseier]

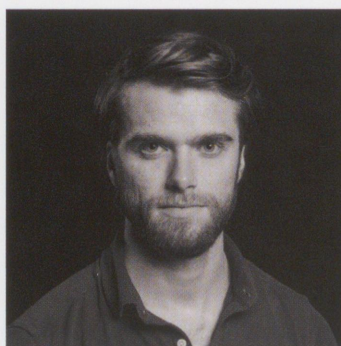
Katrine Dale
[CHARLOTTA IVANOVNA,
guvernante]

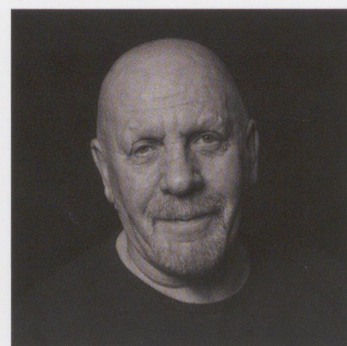
Pål Rønning
[JEPIKHODOV, kontorist]

Susann Bugge Kambestad
[DUNJASJA, stuepike]

Herman Ljung
[JASJA, ung lakei]

Sverre Røssummoen
[FIRS, gammel lakei]

REGISSØR ELLEN LAMM OM KIRSEBÆRHAVEN

Hva opplevde du da du leste «Kirsebærhaven», og hva handler den om for deg?

– I løpet av de første månedene av pandemien kunne jeg ikke slutte å tenke på «Kirsebærhaven». Stykkets sterke følelse av eksistensiell angst, dødsangst og vemod stemte så godt med opplevelsen av at vi alle ble kastet ut i en ukjent fremtid med helt nye forhold. Mørket i stykket er kompakt, og nettopp fordi det er så kompakt, er det også komisk, til og med absurd. Tsjekhov viser oss at meningsløsheten i menneskelig eksistens er frigjørende og helt uimotståelig.

Tsjekhov dykker inn i følelser mange av oss kan kjenne oss igjen i – følelser av tomhet, frykt for det ukjente. Samtidig har han en spesiell form for humor som alltid ligger bakenfor. Hvilken rolle spiller humoren, og hvordan har du ivaretatt denne i forestillingen?

– Ja, hva er stykket egentlig? Drama? Komedie? Tsjekhov selv hevdet at det var “en komedie, enkelte steder til og med en farse.” Ljubóv og Gájev, pluss familie, venner og tjenere, er i ferd med å miste huset og kirsebærhagen. Det høres sikkert ut som en tragedie? Men hva om ingen virkelig vil være der? Kanskje det beste for alle er å forlate

huset? Da består stykket - akkurat som komedier bør gjøre - av en rekke engstelige situasjoner, som ender med en lykkelig oppløsning.

Tsjekhov regnes som en av teaterhistoriens største dramatikere. Hvorfor det, og hva tror du han forteller oss som lever nå?

– Brikkene har en slags gjennomsiktighet. I Tsjekhov er det ingen objektiv verden, men det som skjer ser vi som refleksjoner, presentert slik de blir oppfattet av hver karakter. Vi får ganske enkelt møte alle karakterenes bilder av prosessen, og hver karakter blir gitt den samme omsorgen. Der ligger storheten!

Ellen Lamm er svensk regissør, som har arbeidet med teater, opera og film. Hun har arbeidet mye ved Dramaten i Stockholm.

Hun ble nylig ansatt som kunstnerisk leder for Unge Operan, Kungliga Operans avdeling for barn og unge. Kirsebærhaven er hennes første regioppdrag i Norge.

TSJEKHOV OG KOMIKKEN

«Kirsebærshaven» hadde urpremiere på Moskva Kunstnerteater den 17. januar 1904. Dramatikerens Anton Tsjekhov ble hyllet med tale og ovasjoner, men var svært preget av tuberkulose sykdommen. Noen måneder senere – natten mellom 14. og 15. juli – lå han døende på et hotell i den sydtyske kurbyen Badenweiler. Når slutten nærmet seg bestilte legen, tradisjonen tro, champagne. Plutselig sa Tsjekhov med høy røst: «Ich sterbe» – «Jeg dør». Han drakk ut sitt glass, mumlet: «Det var lenge siden jeg drakk champagne» og sovnet inn.

Oppførelsene av «Måken» og «Onkel Vanja» markerte hans gjennombrudd som dramatiker, og ble etterfulgt av «Tre søstre» som var skrevet spesielt for teaterets ensemble. Kunstnerteateret som ble ledet av Konstantin Stanislavski, hadde store forventninger til Tsjekhov. Forventningene ble møtte med unnvikende svar. Kunstnerteaterets økende uro over stillheten resulterte i provoserende løfter om at det han arbeidet aller minst med var det store dramaet, men heller en komedie, faktisk heller en farse.

Tsjekhov hadde bekymret seg i tiden før urpremierer på Kirsebærshaven. Tsjekhov mislikte sterkt Konstantin Stanislavskis tolkninger av hans tidligere drama. Det muntre og løsslupne hadde måttet vike for en alvorstung psykologisk realisme, mettet av stemninger og tårer.

Det fantes noe i Tsjekhovs dramatikk som ikke kom til uttrykk hos Stanislavskij. Satt på spissen kan vi si at Tsjekhov forsøkte å vise frem tomheten – hverdagslivets fravær av mening. «Du spør: Hva er livet?», skrev han i et brev til konen, skuespilleren Olga Knipper, våren han døde. «Det er det samme som å spørre: hva er en gulrot? En gulrot er en gulrot, det er alt man vet om den.»

Stanislavskij forsto seg ikke på den slags tomhet, og fylte Tsjekhovs tomrom med lydeffekter. Dette var så gjennomgående at Tsjekhov reagerte med å skrive en replikk som svar: «Hvor det er fantastisk og stille! Man hører verken fugler, hunder, gjøken,

uglen eller nattergalen, ingen klokker, ingen bjeller og ikke en eneste gresshoppe!». Stanislavskis arbeid ført til en enorm utvikling for skuespillerkunsten, men la samtidig begrensninger på hvordan Tsjekhovs drama ble forstått i ettertiden.

Tsjekhovs skaper noe nytt – en ny form for drama som vi finner et ekko av hos dramatikerne Samuel Beckett og Harold Pinter et halvt århundre senere. Det komiske uttrykkes ikke i vittigheter. Det er ikke en plutselig latter av vitser eller morsomheter. Det er heller at det er komisk hele tiden. Komisk fordi det er sant. Og komisk fordi det er ubehagelig.

Veien til denne formen for komikk hadde Tsjekhov funnet i folkelige lystspill, i middelalderens farser og dukketeater. Og han banet vei med sine komiske kortstykker «Bjørnen», «Frieriet», «Bryllupet» og «Jubileet». Det er lystmord på en kommersiell underholdningsgren, men deres parodiske metoder legger grunnlaget for det som skal komme.

Tsjekhovs fire største drama har ingen helter, og intrigene og konfliktene er kun vagt skissert opp. Det er en eksistensiell dramatikk spekket med tilfeldigheter, misforståelser, leken ironi, uavsluttede samtaler og malplasserte utsagn, hvor det storslagne alltid er nært beslektet med det morsomme og det ikke egentlig finnes noen avslutning, bare livets åpenhet.

For Tsjekhov var det å skrive å forårsake forstyrrelser – et frigjøringsarbeid hvor en rokket ved konvensjoner og klisjeer og befridde seg fra det som ble oppfattet som gitt og nødvendig. I hans dramatikk finnes mange mennesker som lever automatisert, blindt, uten å se sine egne liv og hva det er mulig å gjøre ut av livet. I et brev skriver han: «Det er rart at mennesker er redde for friheten». I det ligger det både sorg og komikk.

Magnus Florin
Dramaturg

Anton Tsjehov (1869-1904)

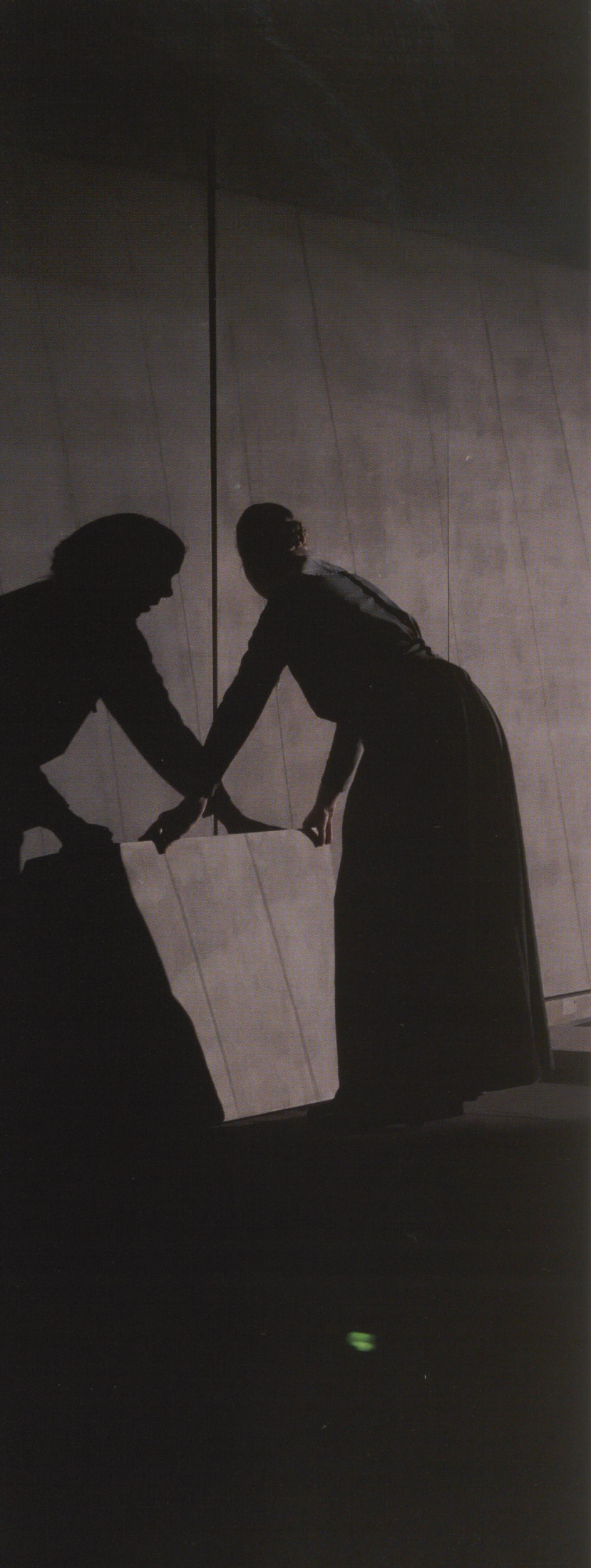
Tsjehov vokste opp i den sørrussiske byen Taganrog. Han utdannet seg til lege og begynte å skrive humoristiske fortellinger for å livnære seg selv og familien. Han ga opp medisinpraksisen og viet seg til forfatterskapet.

Tsjehovs forfatterskap

innledet modernismen, og «Måken» (1896), «Onkel Vanja» (1897) «Tre søstre» (1901) og hans siste drama «Kirsebærhaven» har gjort ham til en av verdens mest spilte dramatikere.

KIRSEBÆR- HAVEN

Av:

Anton Tsjekhov

Oversettelse:

Kjell Helgheim

Regissør:

Ellen Lamm

Scenograf og kostymedesigner:

Rikke Juellund

Lysdesigner:

Torben Lendorph

Dramaturg:

Magnus Florin

Komponist:

Christian Gabel

Inspisent:

Kjell Arve Vorland

Kostyme:

Elin Marie Aasland Haraldsø

Maskør:

Kati Sjøgren

Rekvisitører:

Frode Præstegård og Cathrine Hopstock

Lystekniker:

Anne Elisabeth Bergendahl

Lyddesigner:

Bjarte Andre Våge

Lydtekniker:

Camilla Luque

Dramaturgiat:

Annika Silkeberg

Sufflør:

Stine Svellingen og Linda Oline Notøy

Handlingen foregår på Ljubov Andrejevnas gods.

Takk til Mikael Hedné, Santino Mirena og Brita Lotsberg Bryn.

Premiere på Store Scene 10. september 2021

Varighet: 2 time og 15 minutter inkludert pause.

OBOS
-medlemmer
opplever mer
for mindre!

Fordeler hele livet

Som OBOS-medlem stiller du foran i køen den dagen du skal kjøpe egen bolig. Du får også en rekke fordeler alle de årene du ikke benytter deg av forkjøpsretten.

- Inntil 50% rabatt på bolig- og kulturtilbud
- Svært gode betingelser på lån, sparing og forsikring
- Forkjøpsrett til ca. 90 000 nye og brukte OBOS-boliger

Les mer på obos.no/blimedlem

Den Nationale Scene
Billetter: dns.no, tlf: 55 60 70 80, dns@dns.no
Scenefoto: Sebastian Dalseide
Portrettfoto: Thor Brødreskift og Magnus Skrede
Utforming & Trykk: Molvik Grafisk AS
Med forbehold om endringer og trykkfeil